

8. marts 2006

Hr. videnskabsminister Helge Sander
Ministeriet for Videnskab Teknologi og Udvikling
Bredgade 43
1260 København K

Kære Helge Sander,

De nedenfor anførte censorformandskaber har i fællesskab drøftet de senere måneders debat om udviklingen af censorinstitutionen ved universiteterne.

Allerede den nye universitetslov fra 2002 indebærer, at der er behov for en revision af de gældende regler for censorernes virksomhed. Vi ønsker aktivt at deltage i den heraf følgende fornyelse af censorinstitutionen.

Hensynet til aftagere, universiteter, studenter og samfundets behov for retssikkerhed og etik i forbindelse med eksamensgennemførelsen samt bidrag til kvalitetssikring og -udvikling bør være de bærende elementer heri.

Vort udgangspunkt er, at censorerne fortsat skal medvirke ved gennemførelsen af universiteternes eksaminer og ved kvalitetsudviklingen af de akademiske uddannelser - i givet fald også i et udvidet omfang. Vi betragter i vid udstrækning censorhvervet som en form for "borgerligt ombud" i samfundets tjeneste.

Grundlæggende forudsætninger for censorernes funktion.

Det er vor opfattelse, at censorkorpsets funktion fortsat skal hvile på to principper:

1. Uafhængighed af universiteterne.
2. En landsdækkende funktion.

Ad 1: Uafhængigheden af universiteterne.

Censorformandskaberne har i henhold til den nuværende censorbekendtgørelse til opgave dels at understøtte de studerendes retssikkerhed, dels at sikre at fagligheden hos kandidaterne og uddannelserne er i overensstemmelse med samfundets og aftagernes krav. Begge dele sker under hensyntagen til universiteternes faglige ansvar i forbindelse med deres kandidatproduktion.

Censorkorpset kan i deres funktion måske opfattes som eksterne revisorer i en virksomhed, men hvor det er ministeriet og dermed samfundet, der er opdragsgiver, og ikke det enkelte universitet.

Uafhængigheden er ikke til hinder for et tæt samarbejde med universiteterne i fællesskab eller med det enkelte universitet. Et samarbejde, såvel om beskikkelsen af censorer som om den løbende virk-

somhed er en forudsætning for tilliden mellem uddannelser og censorer. I alle vore censorkorps har et sådant tæt samarbejde fundet sted i mange år.

Ad 2: Censorkorpsenes landsdækkende virksomhed.

Et væsentligt grundlag for retssikkerheden for de studerende - og for aftagernes tillid til ensartede bedømmelser ved forskellige universiteter - er, at der fastholdes et regelsæt om landsdækkende censorkorps og om fordelingen af censoropgaverne. Vore censorkorps arbejder her under forskellige forudsætninger. Nogle censorkorps har en del meget store uddannelser på flere universiteter at betjene med væsentlige forskelle i målsætning, fagsammensætning og størrelse. Andre har én enkelt uddannelse på ét enkelt universitet at fungere sammen med. Denne forskellighed må ikke føre til forskellig behandling af bedømmelser ved de enkelte universiteter. Det er derfor vigtigt, at et rotationsprincip blandt censorerne håndhæves og således medvirker til, at alle landets kandidater inden for samme eller næsten identiske uddannelse får en ensartet og fair bedømmelse. Det er uheldigt, hvis nogen har den opfattelse, at et ottetal fra én institution er mere værd end for eksempel et tital fra en anden.

Forskellighederne mellem universiteterne inden for den enkelte uddannelse indebærer imidlertid, at bekendtgørelsens krav om censorrotation bør udformes, således at det er muligt for formandskaberne at tage hensyn hertil i udmøntningen af rotationsprincippet.

Censorernes rolle og opgaver.

Det er vor opfattelse, at følgende opgaver bør indgå i den kommende bekendtgørelses beskrivelse af censorkorpsenes funktion:

1. Sikring af de studerendes retssikkerhed.
2. Censorernes medvirken ved kvalitetssikring og udvikling.
3. Censorerne som aftagergaranter.

Ad 1: Sikring af de studerendes retssikkerhed

Censorbekendtgørelsen fra 1993 pålægger som bekendt censorerne at sikre, ”at de studerende får en ensartet og retfærdig behandling og deres præstationer en pålidelig bedømmelse, der er i overensstemmelse med reglerne om karaktergivning og andre regler”. Denne bestemmelse har i forskellig udformning siden starten på embedseksaminerne på Københavns Universitet været selve grundlaget for censors funktion. Vi må konstatere, at sikringen af de studerendes retssikkerhed ikke hidtil synes at være indgået i debatten om censorinstitutionen med den nødvendige vægt.

Studenternes retssikkerhed fordrer, at studenterne får den uvildige bedømmelse, som de har krav på. De kan ikke ved prøverne pålægges andre pligter eller stilles andre krav end dem, der efter de gældende bekendtgørelser og studieordninger med tilhørende bestemmelser er hjemmel til at pålægge dem. Det er således censors ansvar at påse, at karakteren korrekt afspejler eksaminandens viden og færdigheder eller med andre ord, at de krævede kompetencer er til stede hos eksaminanden. I den forbindelse er censors bidrag til etablering af retningslinier for eksamensafholdelse, herunder eventuelt udformning af eksamensopgaver nødvendig. Hertil kommer bidrag til sikring mod alle former for snyd på universiteterne.

Disse forhold, som kunne sammenfattes i begrebet ”good practice”, er af stigende betydning som følge af internationaliseringen og det stigende antal udenlandske lærere og studerende uden forhåndskendskab til danske regler og anvendelse af karakterskalaen.

Som bekendt er anvendelsen af eksterne censorer beklageligvis ikke særlig udbredt uden for Danmark. Fra vore talrige samtaler med danske og udenlandske studerende i forbindelse med vore karakterbegrundelser til eksaminanderne efter endt eksamination har vi erfaret, at danske studerende stærkt savner censors medvirken ved eksaminer på udenlandske universiteter, ligesom mange udenlandske studerende misunder deres danske kolleger de eksterne censors medvirken ved bedømmelserne. Mange danske studerende har ved eksaminer på udenlandske universiteter oplevet, at det var umuligt at klage over en bedømmelse foretaget af læreren.

Det danske retssystem med klage- og ankeadgang i forhold til bedømmelsen og eksaminationsforløbet forudsætter også, at der er retsregler i Danmark, som regulerer klage og ankeadgangen. I dag reguleres de af forvaltningslovens begrundelsespligt. Det er svært at forestille sig, at der kan opretholdes et klage- og ankesystem, som ikke er reguleret af forvaltningsloven.

Nytænkningen i de studerendes arbejdsindsats bliver ofte større, når de ved, at de hos en ekstern censor får den uafhængige bedømmelse og feedback på opgaven, som et system uden ekstern censur ikke kan give. De studerende kan derfor tillade sig at komme med kontroversielle undersøgelsesresultater, vurderinger og idéer, som kan være mindre indlysende for egen lærer eller vejleder, fordi de ved, at der ved bedømmelsen medvirker en uafhængig bedømmer.

I disse år gennemfører universiteterne med hjemmel i eksamensbekendtgørelsens regelsæt en udvidelse af antallet af prøver, hvor underviseren er enebedømmer. I denne situation bliver retssikkerhedskravet af desto større betydning for de studerende, hvad angår det tilbageblivende antal prøver.

En eventuel anvendelse af intern censur skønnes ikke i samme grad at kunne varetage dette hensyn, ligesom aftagersynspunkter ikke kan varetages af interne censorer. Bortset fra rejseomkostninger er de ikke billigere end ekstern censur, men uden dennes fordele.

Ad 2: Censorernes medvirken ved kvalitetssikring- og udvikling.

Den nye universitetslov fokuserer på sikringen af uddannelsernes kvalitet nu og i fremtiden. Vi opfatter i denne forbindelse kvalitet som bestående af flere elementer. Kvalitet i forhold til arbejdsmarkedets behov ligger i centrum for, hvad eksterne censorer med betydelig aftagerrepræsentation kan bidrage med. Kvalitet i uddannelsernes opbygning og udvikling på internationalt niveau må sikres af universiteterne, gerne suppleret med en akkrediteringsinstitution. Inddragelse af censorer fra andre inden- og udenlandske universiteter kan være nyttige, sideordnet med det enkelte universitets benchmarksammenligning med andre universiteter – nationale som internationale. Sådanne tiltag kan være meget værdifulde, men ikke erstatte censors medvirken ved centrale eksaminer.

Vi betragter kvalitetsudviklingsarbejde som en løbende og opfølgende proces. Censorers regelmæssige deltagelse i eksaminer indebærer, at de naturligt kan følge med i, hvordan uddannelserne udvikler sig. Samtidig vil en videreførelse af censorernes indberetninger indebære, at det over for universiteterne er muligt at følge op på de forslag til kvalitetsforbedringer, som tidligere er forelagt dem. Det er denne kontinuerlige evalueringsproces, der skal sættes på i fremtiden for at styrke vores uddannelsers høje kvalitetsniveau.

Censorerne kan naturligvis ikke alene bære ansvaret for kvalitetsudviklingen. Hovedansvaret er universiteternes. Men en styrke ved censorinstitutionen er indsigten i og rapporteringen om de enkelte eksamensforløb, som gennem et forpligtende samarbejde med universiteterne kan sikre den faglige efterbehandling. I denne indgår en fokus på prøvens relevans set i forhold til aftagermuligheder, prøvens faglige niveau, prøveformens hensigtsmæssighed mv.

For at kunne opfylde rollen som samfundets kontrollanter, der er beskikkede af ministeriet, bør årsberetningerne fra censorformandskaberne fremover ikke alene tilsendes og drøftes med universiteterne, men også med ministeriet. Den heraf følgende dialog om udviklingen - herunder om efterlevelsen af en kommende bekendtgørelse - vil være betydningsfuld for såvel udvikling som gensidig tillid.

Ad 3: Censorerne som aftagergaranter.

Eksterne censorers medvirken ved prøverne indebærer, at de kommende arbejdsgivere får et korrekt og retvisende billede af kandidaternes faglige niveau og kompetencer. Censors tilstedeværelse er samfundets sikring over for arbejdsgiverne. Og her er det vigtigt, at en arbejdsgiver, der efterspørger en række kompetencer, har sikkerhed for at eksamensbevisets indhold er dækkende. Denne garanti har ikke mindst betydning for validiteten af den skriftlige udtalelse, der på flere kandidatuddannelser evaluerer uddannelsens specialopgave. I denne skal kandidaten vise sin evne til selvstændig udnyttelse af alle uddannelsens elementer. Bedømmernes udtalelse om specialets faglige niveau indgår derfor med stor vægt i en ansættelsessituation, en vægt, som er en direkte følge af en uafhængig fagkyndig censors medvirken ved den skriftlige bedømmelse.

Samtidig er censorerne også garanter over for de studerende, idet de opnår "det blå stempel" fra kommende fagfæller.

Det vil være naturligt, at censorerne stiller sig til rådighed for relevante fora f. eks. de aftagerpaneler, som dannes ved de enkelte universiteter. Dette vil i givet fald være en udbygning og en formalisering af censorernes placering i universiteternes netværk.

Afsluttende bemærkninger.

Det har været vort ønske med denne henvendelse at trække de forhold frem, som vi vurderer, er de væsentligste i forbindelse med de mulige ændringer af censorinstitutionen.

Vores mål er at medvirke til, at de politiske beslutninger og ministeriets beslutninger kan træffes på det bedst mulige grundlag.

Som forudsætninger for tilpasningerne har vi understreget behovene for

- uafhængighed af universiteterne og
- en fortsat landsdækkende funktion

Og blandt de mest presserende spørgsmål har vi nævnt behovet for at udforme reglerne således, at de tager hensyn til uddannelsernes forskellighed. Regelsættet bør tilpasses således, at der fastlægges få, men uomgængelige og præcise rammer for censorkorpserne. Alt under hensyntagen til at reglerne

skal være operationelle for universiteternes ca. 100 censorkorps, som er vidt forskellige - ikke mindst i størrelse. Herved sikres på en gang fasthed og fleksibilitet.

Et andet væsentligt punkt er den fremtidige sikring af en løbende kontakt mellem ministeriet og censorformandskaberne, bl.a. med udgangspunkt i de årlige censorberetninger.

Vi ville finde det naturligt, at repræsentanter fra censorformandskaberne inddrages i ministeriets videre overvejelser.

Med venlig hilsen

Det erhvervsproglige censorformandskab

Morten Nøjgaard

Det erhvervsøkonomiske censorformandskab

Andreas Nicolaisen

Det økonomiske censorformandskab:

Hans Ejvind Hansen

Censorformandskab for lægeuddannelsen

Fritz Schønau Jørgensen

Censorformandskabet for uddannelserne på KVL

Per Steen

Censorformandskabet for ingeniøruddannelserne

Michael Vaag

Censorformandskabet for uddannelserne på DFU

Bo Kreilgaard

Censorformandskabet for teologi

Lars Ole Gjesing

Censorformandskabet for geografi

Erik Engberg Olsen

Censorformandskabet for historie

Margit Grove

Censorformandskabet for engelsk

Per Knudsen

Censorformandskabet for spansk

Peter Rohde Jensen

Censorformandskabet for filosofi

Carsten Bengt-Pedersen

Censorformandskabet for fransk

Flemming Forsberg

Censorformandskabet for dansk

Per Seeberg Friis

Censorformandskabet for litteraturvidenskab

Torben Ditlevsen

Efter bemyndigelse

Mogens Gruelund
Sekretariatsleder
Censorsekretariatet

Dalgas Have 15
2000 Frederiksberg
Tlf. 38153288. E-mail: mgr.ls@cbs.dk